

PLAN WYNIKOWY DLA KLASY 1

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JEZYKU	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, • przedstawia się w kilku zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega przerośny charakter utworu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski wyjaśniające przerośne znaczenie tekstu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, wskazuje w utworze cechy przypowieści, • redaguje krótki tekst, w którym dokonuje autoprezentacji
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, • wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, • wskazuje metafory dotyczące człowieka, • krótko opisuje swoje otoczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, • wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe, • próbuje przełożyć język metafor na znaczenia dosłowne, • opisuje swoje otoczenie, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem, • analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, • wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor, • opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, • uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata, • na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, • opisuje swoje otoczenie,

		stara się rozbudować wypowiedź		wykorzystując wnioski z analizy tekstu
Hanna Kowalska-Pamięta <i>Pamiętnik jedynaczki</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>świat przedstawiony</i>, • wymienia bohaterów tekstu, krótko ich przedstawia, • wskazuje w tekście określenia dotyczące wyglądu postaci, • redaguje według wzoru krótki opis postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza elementy świata przedstawionego, • określa relacje między bohaterami utworu, • porządkuje określenia dotyczące wyglądu postaci według podanej zasady, • redaguje samodzielnie opis postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>świat przedstawiony</i>, • wskazuje narratora utworu, dostrzega tożsamość narratora i bohatera, • uzupełnia określenia z tekstu własnymi propozycjami, • redaguje rozwinięty opis postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i określa elementy świata przedstawionego w tekście, • określa własny stosunek do narratorki (bohaterki) utworu, • uzupełnia i porządkuje określenia związane z wyglądem postaci według przyjętej przez siebie zasady, • redaguje opis postaci, stosuje bogate słownictwo nazywające i określające cechy wyglądu, stosuje porównania
<i>Być albo nie być?</i> Czasownik	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy, • wie, że czasownik jest odmienną częścią mowy, • rozpoznaje i tworzy formę osoby, liczby, rodzaju, czasu, • redaguje ogłoszenie według wzoru, • stosuje prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia czasowniki nazywające czynności i stany, • rozpoznaje i tworzy stronę czynną i bierną, rozróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie, • redaguje samodzielnie krótkie ogłoszenie, • stosuje prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej, • odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, określa aspekt czasownika, • redaguje ogłoszenie, stosując funkcjonalnie formy czasownika, • stosuje i prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym wyróżnia się czasownik spośród wszystkich części mowy, • rozpoznaje i tworzy formy czasownika: osobę, liczbę, rodzaj, czas, stronę, aspekt, • redaguje ogłoszenie, stosując funkcjonalnie różnorodne formy

	odmianę czasowników ruchu (<i>iść, wejść</i>) w czasie przeszłym	odmianę czasowników o poszerzonym temacie (<i>umieć, rozumieć</i>)	zapisuje formy czasu przeszłego czasowników zakończonych na <i>-ąć</i> (<i>wziąć</i>)	czasownika, <ul style="list-style-type: none"> • stosuje prawidłowo odmianę trudnych czasowników
Barbara Ciwoniuk <i>Igor</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że epika to jeden z rodzajów literackich, • odtwarza własnymi słowami zawartość treściową fragmentu powieści, • wskazuje w tekście słownictwo typowe dla języka potocznego, • zna układ graficzny listu, • redaguje krótki list (tradycyjny i e-mail) w sytuacji nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że obecność narratora stanowi główny wyróżnik epiki, • wymienia i określa elementy świata przedstawionego we fragmencie powieści, • odróżnia język potoczny od oficjalnego, • zna części kompozycyjne listu (tradycyjnego i internetowego), • redaguje rozwinięty treściowo list w sytuacji nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę narratora w utworze epickim, • wskazuje narratora utworu, wyszukuje w tekście informacje pozwalające go przedstawić, • wskazuje sytuacje, w których posłuży się językiem nieoficjalnym i oficjalnym, • przekształca list z języka nieoficjalnego na oficjalny, zachowując jego zawartość treściową 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia i nazywa dwa typy narratora, określa cechy każdego z nich, • charakteryzuje narratora na podstawie jego wypowiedzi, • wskazuje różnice między językiem oficjalnym a nieoficjalnym, • ma świadomość odmiany mówionej i pisanej języka, • redaguje list (tradycyjny i internetowy) w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej na ten sam temat
<i>W trybie natychmiastowym. Tryby czasownika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego, przypuszczającego czasownika • wie, że tryb przypuszczający wyróżnia cząstka <i>-by</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego, przypuszczającego, • zna zasady pisowni cząstki <i>-by</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika, • zapisuje poprawnie cząstkę <i>-by</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje informacje, polecenia, prośby, przypuszczenia, stosując odpowiednie formy trybu, • zapisuje je zgodnie z zasadami ortografii

<p>Rafał Olbiński <i>Cala Polska czyta dzieciom</i> (plakat)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i nazywa elementy przedstawione na plakacie, tworzy dialog między postaciami przedstawionymi na plakacie 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast jako zasadę kompozycyjną plakatu, wstępnie omawia kompozycję plakatu, redaguje krótkie opowiadanie związane tematycznie z jednym z elementów plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenia wynikające z kontrastu, opisuje jeden z elementów przedstawionych na plakacie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przerośnięte znaczenie elementów plakatu, formułuje przesłanie plakatu, formułuje wnioski oceniające plakat, uzasadnia je
<p><i>Wyobraża sobie Pani życie bez czytania?</i> – wywiad z Dorotą Terakowską</p>	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wymienia argumenty popierające tezę, wypowiada się na temat lektur szkolnych, redaguje według wzoru dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> uzupełnia argumenty pisarki własnymi, wypowiada się na temat lektur szkolnych i podaje własne propozycje jej uzupełnienia, samodzielnie redaguje dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własny pogląd na temat tez przedstawionych w wywiadzie, przygotowuje wystawę ulubionych książek, ciekawie i oryginalnie formułuje treść dedykacji 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza ankietę, przygotowuje zestawy informacji na temat wystawionych książek, ciekawie i oryginalnie formułuje treść dedykacji wpisanej na odwrocie fotografii oraz do książki
<p>Józef Baran <i>Sztuka dom</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny, odtwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, porządkuje informacje na temat swojej rodziny, według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami, porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje zwięzłą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny, przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem

			grzecznościowe	wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi
Janina Porazińska <i>Kto mi dał skrzydła</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych pisarzy polskich, • wyodrębnia z tekstu wydarzenia, • przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, • układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, • samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia J. Kochanowskiego, • wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, • redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego z najwybitniejszych pisarzy polskich, • na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, • redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi
Jan Kochanowski <i>Na dom w Czarnolesie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata utworu, • wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nadawcę i adresata utworu, • odtwarza w języku sobie współczesnym treść prośb nadawcy, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata, • korzysta z przypisów, • stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem utworu, • na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata
Adam Mickiewicz <i>Na ścianach sopolcowskiego dworku</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, odtwarza swoimi słowami jego treść, 	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza i określa elementy świata przedstawionego, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postacie historyczne wspomniane w tekście, podaje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu przedstawia i charakteryzuje wygląd

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy przedmiotów opisanych w utworze, gromadzi podstawowe słownictwo do opisu przedmiotu, przy pomocy nauczyciela redaguje krótki opis przedmiotu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście środki opisujące przedmioty, gromadzi i porządkuje słownictwo do opisu, stara się samodzielnie zredagować opis przedmiotu 	<p>na ich temat,</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywa odczucia i emocje bohatera wywołane widokiem przedmiotów, samodzielnie redaguje wyczerpujący opis przedmiotu 	<p>wnętrza opisanego w utworze,</p> <ul style="list-style-type: none"> redaguje opis przedmiotu, stosuje bogate słownictwo nazywające cechy wyglądu
<p><i>Nie tylko ludzie i rzeczy.</i> Rzeczowniki</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy, tworzy prawidłowe formy przypadków i liczby 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeczowniki pospolite i własne, określa i tworzy prawidłowe formy przypadków, liczby, rodzaju 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeczowniki konkretne i abstrakcyjne, potrafi wyodrębnić temat i końcówkę rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kategorie nazywane rzeczownikami, rozpoznaje rzeczowniki pospolite, własne, konkretne, abstrakcyjne, określa i tworzy prawidłowe formy gramatyczne rzeczowników, rozpoznaje temat i końcówkę rzeczownika
<p><i>W gąszczu reguł.</i> Trudne formy rzeczownika</p>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że istnieją rzeczowniki odmieniające się według odmiennych reguł, stosuje prawidłowe formy rzeczowników <i>przyjaciel, rok</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie mnogiej, stosuje ich prawidłowe formy 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje prawidłowe formy rzeczowników typu <i>sędzia, oczy, Amerykanin</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje prawidłowo wszystkie formy rzeczowników o trudnej odmianie
<p>Ewa Przybylska <i>Dzień kolibra</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że rzeczywistość przedstawiona w utworze ma charakter fikcyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>fikcja literacka</i>, wskazuje fragmenty, na 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu potrafi wskazać związki między światem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega fikcja realistyczna, wskazuje w tekście

	rozróżnia świat rzeczywisty i fikcyjny, <ul style="list-style-type: none"> • opowiada własnymi słowami treść utworu, • przy niewielkiej pomocy redaguje opowiadanie o dalszych losach bohatera, • wymyśla tytuł opowiadania 	podstawie których można scharakteryzować bohatera, <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie redaguje opowiadanie o dalszych losach bohatera, • wprowadza dialogi 	rzeczywistym i fikcyjnym, <ul style="list-style-type: none"> • komentuje zachowanie, reakcje, myśli bohatera, • nazywa jego emocje, • redaguje opowiadanie zawierające dialogi i opisy 	przykłady realistycznych elementów świata przedstawionego, <ul style="list-style-type: none"> • porównuje emocje bohatera z własnym doświadczeniem, • formułuje uogólnienia w postaci wniosków, • redaguje twórcze opowiadanie zakończone puentą
Tomek Tryzna <i>Panna Nikt</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i krótko omawia elementy świata przedstawionego, • opowiada o wybranym wydarzeniu, określa rolę każdej z bohaterek biorącej w nim udział 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje narratora, dostrzega subiektywny charakter narracji, • odtwarza i nazywa emocje bohaterki, ujawniające się w głównym wydarzeniu tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje realistyczny charakter świata przedstawionego, • charakteryzuje bohaterki na podstawie ich działania i wypowiedzi, wstępnie je ocenia 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje elementy świata przedstawionego, podkreślając realizm konwencji i subiektywizm narracji, • określa, komentuje i ocenia relacje łączące obie bohaterki utworu
<i>Opisywać i oceniać?</i> Przymiotniki	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje przymiotniki wśród innych części mowy, • podaje przykłady przymiotników, • wie, że niektóre przymiotniki mają trudną odmianę 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, na jakie pytania odpowiada przymiotnik, • wie, przez jakie formy się odmienia, • stara się prawidłowo stosować niektóre trudne formy odmiany przymiotnika 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że przymiotnik podlega stopniowaniu, • zna stopnie przymiotnika, • stosuje prawidłowe formy stopniowania przymiotników trudnych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje prawidłowe formy gramatyczne przymiotnika, • stosuje różne sposoby stopniowania, • stosuje prawidłową odmianę i stopniowanie trudnych form przymiotnika
Antoine de Saint-Exupéry	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza etapy wędrowki 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje etapy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega symboliczny

<i>Mały Książę</i>	bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, <ul style="list-style-type: none"> • łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, • porządkuje informacje przedstawiające tytułowego bohatera, • rozpoznaje narratora utworu, • czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, • wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje krótko własną opinię na temat utworu 	wędrowki, wskazuje ich cechy wspólne, <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, • przedstawia tytułowego bohatera, • określa i przedstawia narratora utworu, • na podstawie definicji wyjaśnia pojęcie symbolu, • komentuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje własną ocenę utworu 	podjęcia wędrowki, określa jej cel, <ul style="list-style-type: none"> • krótko charakteryzuje bohaterów, • opisuje wygląd tytułowego bohatera, • charakteryzuje narratora utworu, • wymienia elementy utworu, którym można przypisać symboliczne znaczenia, • rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, • formułuje ocenę utworu, uzasadnia ją argumentami 	charakter wędrowki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, <ul style="list-style-type: none"> • ocenia bohaterów, • wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem, • określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa uczucia, emocje narratora związane z postacią głównego bohatera, • określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, • na podstawie cytatów wyjaśnia, jak rodzą się więzi przyjaźni, • bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na temat utworu
Wiktor Gomulicki <i>Wspomnienia niebieskiego mundurka</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy tekstu, na podstawie których można określić czas i realia wydarzeń, • odszukuje w podanych źródłach informacje o 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje opisaną rzeczywistość szkolną z własnym doświadczeniem, • wyjaśnia, kim były biblijne postacie przywołane w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski wynikające z porównania, • wyjaśnia, z czego wynika skonstrastowanie bohaterów utworu, • zapisuje rozbudowany 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje i ocenia atmosferę panującą w opisanym szkole, zestawia ją z własnymi doświadczeniami szkolnymi,

	<p>przywołanych w tekście postaciach biblijnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystając z wzoru, zapisuje dialog 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie zapisuje krótki dialog 	dialog	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia pary bohaterów z innych utworów literackich lub filmowych przedstawionych w podobny sposób, • zapisuje dialog, korzystając z wszystkich graficznych sposobów zapisu
<i>Jak się uczyć, żeby odnieść sukces?</i> Przysłówki	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje przysłówki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co nazywają i na jakie pytania odpowiadają przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, od jakich części mowy tworzone są przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stopniuje przysłówki
Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń, • przedstawia głównego bohatera fragmentu, • podaje z tekstu przykłady obrazujące proces rusyfikacji, • opowiada treść mitu o Syzyfie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia wydarzenia przedstawione we fragmencie, • wstępnie charakteryzuje głównego bohatera fragmentu, • opowiada o sposobach funkcjonowania szkoły przedstawionej w utworze, • wyjaśnia symboliczne znaczenia mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa napięcie emocjonalne kolejnych wydarzeń, • charakteryzuje postawę życiową głównego bohatera fragmentu, • wymienia sposoby rusyfikacji opisane we fragmencie, • wyjaśnia przerośnięte znaczenie tytułu powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje zachowanie bohaterów związane z kolejnymi wydarzeniami, • porównuje i próbuje ocenić postawy życiowe postaci przedstawionych we fragmencie, • przedstawia i komentuje sposoby przeciwstawiania się rusyfikacji, • wyjaśnia sposób i cel nawiązania powieści do mitu
Stefan Żeromski <i>Dzienniki</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematy kolejnych notatek w dzienniku, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje ogólny wniosek dotyczący tematyki dziennika jako 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy dziennika jako gatunku, • wstępnie charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co odróżnia dziennik od utworów literatury pięknej,

	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada w trzeciej osobie wybrany fragment 	<p>gatunku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy biografii autora, które można rozpoznać w <i>Szyfowych pracach</i> 	autora dziennika	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje autora dziennika z dwóch różnych punktów widzenia
Aidan Macfarlane, Ann MacPherson <i>Dziennik nastolatka</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • w formie kartki z dziennika relacjonuje wydarzenie ze swojego życia 	<ul style="list-style-type: none"> • w formie kartki z dziennika relacjonuje spotkanie z inną osobą, przedstawia ją, 	<ul style="list-style-type: none"> • w formie kartki z dziennika pisze o swoich planach i marzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • w formie kartki z dziennika wyraża swoje opinie na wybrany przez siebie temat
<i>Czworo oczu lepsze niż dwoje. Liczebniki</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje liczebnik wśród innych części mowy, • wie, co określają liczebniki, • wie, że niektóre liczebniki mają trudną odmianę 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje liczebniki główne i porządkowe, • stosuje prawidłowo ich formy, • stara się prawidłowo stosować niektóre trudne formy odmiany liczebnika 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy należy użyć liczebników zbiorowych, • stosuje prawidłowo ich formy, • stosuje prawidłowe trudne formy odmiany liczebnika 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje prawidłowe formy liczebników ułamkowych i nieokreślonych, • stosuje prawidłową odmianę liczebników wielowyrzowych, • stosuje prawidłową odmianę trudnych form liczebnika
Julian Tuwim <i>Nauka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cytaty związane z różnymi dziedzinami nauki, • wskazuje wyrazy i formy pozwalające rozpoznać osobę mówiącą 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa dziedziny nauki przywoływane w wierszu, • określa czas, ustala, czego dotyczy przeszłość, teraźniejszość, przyszłość 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia dosłowne i uogólnione znaczenie tytułu, • charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega ironię w sposobie wypowiedzi podmiotu, • ustala, czego dotyczy ironia
Adam Bahdaj <i>Telemach w dżinsach</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy świata przedstawionego w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega motyw wędrowni, wyjaśnia jego związek z problem 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady innych utworów literackich, w których występuje motyw

	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i przedstawia bohaterów utworu, • określa temat rozmowy bohaterów, wypisuje cytaty, które uważa za ważne dla tematu, • redaguje prostą instrukcję dotyczącą konkretnych działań 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza fragmenty, na podstawie których można scharakteryzować bohaterów, • odtwarza własnymi słowami myśli zawarte w cytatach, próbuje je komentować, • redaguje instrukcję dotyczącą konkretnych działań, uwzględnia ich kolejność 	<p>poruszonym w rozmowie bohaterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje bohaterów, porównuje ich, • odtwarza refleksje bohaterów na temat rodzajów szczęścia, próbuje je komentować, • redaguje instrukcję na temat: <i>Jak osiągnąć szczęście?</i> 	<p>wędrówki, wyjaśnia jego symboliczne znaczenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa cele życiowe każdego z bohaterów, • rozwija myśli bohaterów na temat szczęścia własnymi refleksjami, • redaguje instrukcję na temat: <i>Jak osiągnąć szczęście?</i>, zachowuje jednolitą formę czasowników
Jakow Swiet <i>Kolumb</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia krótko postać Krzysztofa Kolumba, • wybiera informacje do notatki, redaguje notatkę, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności odkrycia dokonanego przez Kolumba, • porządkuje informacje do notatki, redaguje notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega wielkość dokonań Kolumba, • redaguje notatkę, tytułuje ją 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje podane oceny postaci Kolumba, • redaguje notatkę, proponuje jej funkcjonalny zapis graficzny
<i>Wieczni „zastępcy”</i> . Zaimki	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że zaimki mogą zastępować różne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zaimki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują, stosuje je w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką pełnią, stosuje je w wypowiedziach
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Teatrzyk „Zielona Gęś” ma zaszczyt przedstawić „Zakrycie Ameryki”</i>	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega tematyczny związek utworu z postacią Kolumba i jego dokonaniem 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy utworu łączące go z formami dramatycznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekście humor, wskazuje jego przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega absurd, podaje jego przykłady

Marek Kamiński <i>Razem na biegun</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje motyw wędrówki na poziomie dosłownym, określa jej trasę, wybiera z tekstu materiał językowy do opisu bieguna, układa pytania, które chciałby zadać autorom zapisków, korzystając z podanego wzoru, redaguje gratulacje 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy i cele wędrówki bohaterów pojmovanej dosłownie, opisuje wygląd bieguna, porównuje zapiski obu bohaterów, wskazuje podobieństwa, samodzielnie redaguje gratulacje we wskazanej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przerośne znaczenia wędrówki bohaterów wylicza umiejętności pomocne przy zdobywaniu bieguna, porównuje zapiski obu bohaterów, wskazuje różnice, redaguje gratulacje w samodzielnie wymyślonej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy i cele wędrówki bohaterów pojmovanej przerośnie, podaje dosłowne i metaforyczne znaczenia pojęcia <i>biegun</i>, formułuje tezę dotyczącą sensu podjęcia wyprawy przez bohaterów, popiera ją argumentami, redaguje gratulacje, dołącza do nich życzenia
Wisława Szymborska <i>Nic dwa razy</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, że temat wiersza związany jest z przemijaniem, rozpoznaje podmiot liryczny w utworze, dostrzega zestawienie życia ze szkołą 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i przytacza tezę zawartą w utworze, określa podmiot liryczny na podstawie jego wypowiedzi, dostrzega związek z utworem Tuwima 	<ul style="list-style-type: none"> podaje z tekstu przykłady argumentów uzasadniających tezę, odtworza opinie osoby mówiącej na temat życia, wyjaśnia znaczenia wynikające z zestawienia życia ze szkołą, 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje poetyckie przesłanie na temat życia, ustosunkowuje się do opinii osoby mówiącej w wierszu, wskazuje paradoks, wyjaśnia wynikające z niego znaczenia
Jan Parandowski <i>Przygody Odyseusza</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia kolejne przygody bohatera, tytułuje je, przypomina przyczyny tułaczki Odyseusza, wydobywa z tekstu informacje służące przedstawieniu Odyseusza, na ich podstawie przedstawia bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> odtworza trasę wędrówki Odyseusza, wymienia sprzymierzeńców i wrogów Odyseusza, gromadzi i porządkuje materiał językowy do opisu wyglądu Odyseusza, wskazuje przykłady zachowania, postępowania 	<ul style="list-style-type: none"> łączy nazwy krain z odpowiednimi postaciami, wyjaśnia, kim one są, wyjaśnia, kto i w jaki sposób wpływał na losy Odyseusza, opisuje wygląd Odyseusza, nazywa cechy charakteru Odyseusza, 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był aojda; wciela się w rolę aojdy, opowiada o wybranej przygodzie Odyseusza, rozumie pojęcie <i>homo viator</i>, wyjaśnia zasadność używania go w odniesieniu do Odyseusza, opisuje wygląd Odyseusza z punktu

	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa kilka cech charakteru Odyseusza, • redaguje krótką charakterystykę postaci według wzoru 	bohatera, na ich podstawie nazywa cechy jego charakteru, <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie redaguje krótką charakterystykę postaci 	dzieli je na wady i zalety, <ul style="list-style-type: none"> • redaguje charakterystykę postaci, wykorzystuje cytaty, 	widzenia wybranej postaci, <ul style="list-style-type: none"> • nazywa cechy charakteru Odyseusza, wskazuje, którą uważa za najbardziej istotną, uzasadnia swą opinię, • redaguje wyczerpującą charakterystykę postaci, zawiera w niej własną ocenę
Herbert George Wells <i>Wehikuł czasu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • określa, o jakim rodzaju wędrówki opowiada fragment powieści, • wymyśla dalszy ciąg opowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia bohatera – narratora utworu, • decyduje, czy sam chciałby odbyć wędrówkę w czasie, uzasadnia swoje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wrażenia doznawane przez bohatera w czasie wędrówki, • przedstawia zagrożenia i korzyści płynące z możliwości podróżowania w czasie, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i nazywa emocje bohatera, wskazuje ich źródła i przyczyny, • przedstawia argumenty potwierdzające opinię na temat zagrożeń i korzyści podróżowania w czasie,
<i>Odyseja językowa</i> . Trudne zaimki	<ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnie dłuższych i krótszych form zaimków 	<ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnie zaimków względnych i dzierżawczych 	<ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnie zaimków wskazujących 	<ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnie wszystkich form zaimków
Adam Mickiewicz <i>Koncert wieczorny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa miejsca, w których odbywa się nietypowy koncert, • wskazuje w tekście epitety, • wie, że uosobienie i ożywienie to rodzaje przenośni, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nietypowych muzykantów i instrumenty, na których grają, • wskazuje w tekście porównania, • wskazuje w tekście przykłady uosobienia i 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście wyrazy dźwiękonaśladowcze, • zaznacza wersy, w których występuje instrumentacja głoskowa, • określa funkcję epitetów i porównań, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia efekty uzyskane dzięki wyrazom dźwiękonaśladowczym i instrumentacji głoskowej, • wyodrębnia obrazy poetyckie, opisuje je, • wyjaśnia, na czym polega przenośnia,

	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że język utworu lirycznego cechuje się obecnością różnych środków poetyckich 	<p>ożywienia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa podstawowe środki poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest hiperbola i peryfraza, wskazuje przykłady w tekście, • określa funkcję podstawowych środków poetyckich 	<p>wskazuje w tekście różne jej rodzaje i nazywa je,</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje znaczenia wynikające ze środków poetyckich
Artur Szlosarek <i>O pięknie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własnymi słowami sytuację liryczną, • podaje przykłady rzeczy, zjawisk, które uważa za piękne, • korzystając z wzoru, redaguje ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje podmiot liryczny i bohatera lirycznego utworu, • wyjaśnia, czym dla osoby mówiącej w wierszu jest piękno, • redaguje ogłoszenie podające podstawowe informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza myśli i refleksje osoby mówiącej, • zna pojęcie <i>estetyka</i>, wyjaśnia jego znaczenie, • redaguje ogłoszenie, • stosuje środki językowe wpływające na odbiorcę, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa postawę wobec świata osoby mówiącej, • komentuje podane cytaty na temat piękna, • redaguje ogłoszenie zgodnie ze wszystkimi cechami tej formy wypowiedzi,
Rafał Malczewski <i>Pogodne życie</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy przedstawione na obrazie, • proponuje przysłówki i przymiotniki, które można wykorzystać przy określeniu nastroju miejsca przedstawionego na obrazie, • nazywa barwy wykorzystane na obrazie, • wskazuje elementy świata związane z określonymi barwami, • rozpoznaje i wskazuje elementy przedstawione 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje elementy przedstawione na obrazie, • określa nastrój przedstawionego miejsca, • określa kolorystykę obrazu, • wskazuje elementy widoczne z bliska i z oddali 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje epitety, porównania, które można by wykorzystać przy opisie elementów obrazu, • wyjaśnia, czym kieruje się odbiorca przy określaniu nastroju, • komentuje wrażenia wywołane kolorystyką obrazu, • dostrzega perspektywę, • określa punkt widzenia, z jakiego został przedstawiony widok 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy krótką wypowiedź, w której określa temat obrazu i opisuje elementy przedstawionego świata, • wskazuje malarskie środki tworzące nastrój, • rozpoznaje zasadę, według której dobrane zostały barwy, • omawia kompozycję obrazu, wskazuje jej najważniejsze zasady

	symetrycznie			
<i>Och! Jaki piękny świat! Czyż nie zachwyca?</i> Wykrzykniki i partykuły	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że wykrzykniki i partykuły to nieodmierne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co można wyrazić za pomocą wykrzykników, • stosuje zasady interpunkcyjne przy ich zapisie 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co można wyrazić za pomocą partykuł, stosuje je w swych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje prawidłowo i funkcjonalnie wykrzykniki i partykuły w swych wypowiedziach
Jostein Gaarder <i>Świat Zofii</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia bohaterkę utworu, • szuka w podanych źródłach wyjaśnienia słowa <i>filozofia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób bohaterka poznaje tajniki filozofii, • wyjaśnia znaczenie słowa <i>filozofia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje, kim jest filozof, wymienia wyróżniające go cechy, • wypisuje z tekstu pytania o charakterze filozoficznym 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia, czym cechuje się postawa filozofa wobec świata, • układa samodzielnie pytania o charakterze filozoficznym
Wisława Szymborska <i>Jarmark cudów</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza konkretne zjawiska przedstawione w wierszu, • dostrzega związek z tekstem J. Gaardera, • wskazuje zwroty z języka potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób ich przedstawienia, • określa związek z tekstem Gaardera, • wskazuje zwroty charakterystyczne dla komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje znaczenie tytułu utworu, • dostrzega w wierszu refleksje o charakterze filozoficznym. • wskazuje powtórzenia, wyjaśnia ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa postawę wobec świata zaprezentowaną w wierszu, • formułuje refleksje o charakterze filozoficznym wynikające z tekstu, • wskazuje paradoks, wyjaśnia jego znaczenie
Bolesław Prus <i>Faraon</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym są i gdzie się znajdują piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim celu wznoszono piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje materiał językowy z tekstu do opisu piramid 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego piramidy uważane są za niezwykle budowle, • uzasadnia ich znaczenie w kulturze

<i>Mali, lecz wielcy w języku.</i> Przymyki i spójniki	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia przymyki od spójników 	<ul style="list-style-type: none"> • używa prawidłowych form przypadków rzeczownika w wyrażeniach przymykowych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje przymyki złożone, stosuje je w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje celowo spójniki dla wyrażenia łączności, przeciwstawienia, rozłączności, wynikania
Małgorzata Musierowicz <i>Opium w rosale</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady, na podstawie których można określić miejsce i czas wydarzeń, • wymienia rodziny przedstawione w powieści, • przedstawia wybranych bohaterów utworu, • wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji 	<ul style="list-style-type: none"> • określa miejsce i czas wydarzeń, • wylicza członków rodzin przedstawionych w powieści, • wstępnie charakteryzuje wybranych bohaterów utworu, • wskazuje sentencję, którą uważa za ważną we własnym życiu, próbuje uzasadnić swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> • ukonkretnia i omawia miejsce i czas wydarzeń, • przedstawia relacje między członkami rodzin przedstawionych w powieści, • dokonuje wyczerpującej charakterystyki bohaterów, • próbuje komentować sentencje życiowe zawarte w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realia rzeczywistości, w której toczy się akcja utworu, • omawia i porównuje atmosferę panującą w opisanych domach, • charakteryzuje porównawczo bohaterów, omawia i ocenia ich postawy wobec świata, • rozwija sentencje zawarte w utworze własnymi refleksjami
Stanisław Lem <i>Dzienniki gwiazdowe. Podróż ósma</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • podaje z tekstu przykłady fantastycznych urządzeń, postaci, miejsc, • przedstawia cel podróży głównego bohatera, • wie, co to neologizm 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między elementami fantastycznymi z tekstu a fantastyką baśniową, • przedstawia własnymi słowami rozmowę bohaterów, • wyszukuje neologizmy w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia charakterystyczne cechy świata przedstawionego w utworze, • nazywa emocje głównego bohatera, ustala, czym są wywołane, • próbuje podać wyrazy, które były inspiracją do stworzenia neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co jest wyróżnikiem literatury fantastycznonaukowej, • ocenia, jaki obraz ludzkości wyłania się z rozmowy bohaterów, • podaje wyrazy, które były inspiracją do stworzenia neologizmów
Homer <i>Iliada</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że <i>Iliada</i> to jedno z 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że <i>Iliada</i> opowiada 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jakie były 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że <i>Iliada</i> jest

	<p>najważniejszych dzieł literackich w kulturze europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie tekst, zaznacza wyrazy i formy wyrazów, których nie rozumie, • przedstawia kto, z kim, dlaczego walczy, • czyta uważnie definicję porównania homeryckiego, • redaguje krótkie sprawozdanie, w którym podaje najważniejsze informacje o relacjonowanym wydarzeniu 	<p>historię wojny trojańskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie tekst, korzysta z przypisów, • opowiada własnymi słowami jeden z epizodów walki, • wykorzystując definicję, wyjaśnia, czym cechuje się porównanie homeryckie, • redaguje sprawozdanie, w którym przedstawia przebieg relacjonowanego wydarzenia 	<p>przyczyny wybuchu wojny trojańskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postacie przedstawione we fragmencie, • wyodrębnia kolejne epizody walki, • wskazuje w tekście przykład porównania homeryckiego, • redaguje sprawozdanie, w którym przedstawia emocje uczestników wydarzenia 	<p>eposem, wymienia cechy eposu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim są postacie przedstawione we fragmencie, • opisuje zachowanie uczestników walki, nazywa wartości, w imię których podjęli walkę przeciw sobie, • charakteryzuje język porównania homeryckiego, • redaguje sprawozdanie, wykorzystuje czas teraźniejszy, stosuje różne typy zdań
<p><i>Wygrać z językiem.</i> Wypowiedzenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdanie od równoważnika zdania, • rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • zastępuje zdania ich równoważnikami, • przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, • sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, • celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń dla osiągnięcia zamierzonych efektów
<p><i>Opowieści Okrągłego Stołu</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada wybrane wydarzenie, • wymienia rycerskie atrybuty, 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o zwyczajach rycerskich, • wyjaśnia, co oznaczały rycerskie atrybuty, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym był i co symbolizuje okrągły stół, • przedstawia rycerskie powinności, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym był i co symbolizuje Święty Graal, • nazywa główne cechy rycerza, wymienia

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podstawowe zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> • hierarchizuje zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje kodeks rycerskiego postępowania, zachowuje jednorodną formę czasowników 	<p>najważniejsze dla niego wartości,</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje kodeks rycerskiego postępowania, proponuje graficzny układ zapisu
<p>Fryderyk Schiller <i>Rękawiczka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, • wyodrębnia strofy, dostrzega rymy, • wyodrębnia kolejne wydarzenia, • wyodrębnia dialog, • wie, że tekst jest balladą 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, • nazywa rymy, określa rytm, • wskazuje zawiązanie, punkt kulminacyjny i rozwiązanie akcji, • określa bohaterów prowadzących dialog, proponuje rozwinięcie go, • czyta i odtwarza definicję ballady 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst, stara się oddać napięcie dramatyczne utworu, • wskazuje i nazywa środki poetyckie, • dostrzega narratora, • określa jego postawę wobec świata przedstawionego, • ocenia postacie na podstawie ich wypowiedzi, • wie, że ballada łączy cechy różnych rodzajów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się głosowo interpretować tekst, • wymienia i omawia liryczne cechy utworu, • wymienia epickie cechy utworu, • dostrzega elementy dramatyczne w utworze, • wyjaśnia, na czym polega synkretizm rodzajowy
<p><i>Powiedzieć wszystko, co pomyśli głowa. Części zdania</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia logiczne związki wyrazów w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia związek główny, tworzy poprawne związki główne w swoich wypowiedziach, • posługuje się terminami: <i>podmiot, orzeczenie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia związki poboczne, tworzy poprawne związki poboczne, • posługuje się terminami: <i>przydawka, dopełnienie, okolicznik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy logiczne struktury zdaniowe, • sprawnie posługuje się nazwami wszystkich części zdania
<p>Christopher Paolini</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia fantastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega motyw 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia główne cechy

<i>Eragon</i> (fragment)	postacie, dzieli je na bohaterów pozytywnych i negatywnych, <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki utworu z baśnią 	magii, wyjaśnia, z czym są związane, <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy wywodzące się z opowieści rycerskich 	smoka, omawia jego znaczenie w świecie przedstawionym utworu, <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki z mitem, legendą 	świata przedstawionego w utworze, <ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy utworów należących do literatury fantasy,
<i>Przybyli, zobaczyli, zwyciężyli. Orzeczenie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, o czym informuje orzeczenie, na jakie pytania odpowiada 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje orzeczenie czasownikowe, prawidłowo używa go w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje orzeczenie imienne, prawidłowo używa go w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wszystkie rodzaje orzeczenia, prawidłowo używa ich w zdaniach
Henryk Sienkiewicz <i>Pan Wołodyjowski</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce, czas przedstawionych wydarzeń, wymienia bohaterów biorących w nich udział, opowiada własnymi słowami przebieg ślubowania złożonego przez bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli fragment na części, tytułuje je, przedstawia motywy działania bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje narratora, określa jego stosunek do prezentowanych postaci i ich czynów, przedstawia pozytywne i negatywne skutki decyzji podjętej przez bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór jest powieścią historyczną, wyjaśnia sens określenia: <i>ku pokrzepieniu serc</i>, nazywa wartości, którymi kierowali się bohaterowie, ocenia ich postępowanie
Stanisław Kałamacki <i>Legendy spod Giewontu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własnymi słowami treść legendy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst jest legendą 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu śpiących rycerzy
<i>Kto śpi, a kto czuwa?</i> Podmiot	<ul style="list-style-type: none"> wie, o czym informuje podmiot, na jakie pytania odpowiada 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podmiot gramatyczny, rozpoznaje podmiot domyślny 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podmiot logiczny, wskazuje podmiot szeregowy i towarzyszący 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i wskazuje wszystkie rodzaje podmiotu, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Pieśń o</i>	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu informacje pozwalające 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zbiorowego bohatera lirycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wypowiedzi podmiotu lirycznego i 	<ul style="list-style-type: none"> postrzega tekst jako legendę poetycką,

<i>żołnierzach z Westerplatte</i>	<p>określić sytuację liryczną,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje motyw nieba, przypomina symboliczne znaczenie nieba, płynnie recytuje tekst 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości reprezentowane przez bohatera zbiorowego, recytuje tekst, zwraca uwagę na prawidłową wymowę 	<p>bohatera lirycznego, ustala, czego dotyczą,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>apoteoza</i>, ustala, co i w jaki sposób zostało w tekście poddane idealizacji, gloryfikacji, recytuje tekst, zwraca uwagę na odpowiednie tempo 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposób i cel jej tworzenia, głosowo interpretuje utwór
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie, określa ogólnie miejsce wydarzeń, przedstawia bohaterów, wstępnie określa nastrój utworu, rozpoznaje utwór jako balladę 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza ramowy plan wydarzeń, wypisuje elementy krajobrazu, krótko charakteryzuje bohaterów, wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastrój, wskazuje elementy fantastyki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie z punktu widzenia jednego z bohaterów, ustala cechy krajobrazu, wyjaśnia, na czym polega wina strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, dostrzega zmiany nastroju, wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wydarzenia według zasady prawdopodobieństwa, wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, formułuje prawdy moralne wynikające z tekstu, nazywa nastrój poszczególnych części utworu, wymienia wszystkie cechy ballady jako gatunku literackiego
<i>Jakiż to chłopiec piękny i młody?</i> Przydawka	<ul style="list-style-type: none"> wie, że przydawka jest częścią zdania, wymienia pytania, na które odpowiada przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że przydawka jest określeniem rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakimi częściami mowy może być wyrażana przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przydawki, celowo i funkcjonalnie wykorzystuje je w swoich wypowiedziach
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady realistycznych i fantastycznych wydarzeń, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze wydarzenia akcji, wymienia postacie 	<ul style="list-style-type: none"> szereguje najważniejsze wydarzenia akcji, nazywa najważniejszą 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wydarzenia o największym napięciu dramatycznym, motywuje

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia krótko osoby dramatu, • przedstawia tytułową bohaterkę, • odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, • wie, że utwór jest dramatem 	<p>fantastyczne, podaje przykłady ich ingerencji w losy innych bohaterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa cechy osobowości tytułowej bohaterki, • rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, • wie, że dramat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich 	<p>cechę każdej postaci,</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy portret psychologiczny tytułowej bohaterki, • wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczą, • wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu 	<p>swój wybór,</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybranego bohatera, wprowadza elementy oceny, • ocenia tytułową bohaterkę, formułuje argumenty uzasadniające ocenę, • zaznacza fragmenty tekstu głównego, które uważa za istotne, uzasadnia swój wybór, • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego
Mary Shelley <i>Frankenstein</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada własnymi słowami tekst, stosuje narrację trzecioosobową, • przedstawia narratora utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego, • opowiada, w jaki sposób naukowiec stworzył człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat utworu, • przedstawia motywy, którymi kierował się naukowiec, stwarzając człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego utwór jest powieścią grozy, • prezentuje i uzasadnia swoją opinię na temat granic lub ich braku wobec dokonań naukowych
<i>Czy słyszeliście o nich? Co odkryli i komu to potrzebne?.</i> Dopełnienie	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dopełnienie jest częścią zdania, wymienia pytania, na które odpowiada dopełnienie 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dopełnienie jest określeniem czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jakimi częściami mowy może być wyrażone dopełnienie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje dopełnienia, celowo i funkcjonalnie stosuje je w swoich wypowiedziach
Hans Christian Andersen <i>Pewna wiadomość</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zwierzęcych bohaterów utworu, • dostrzega i wyjaśnia różnice między faktem i plotką, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje uosobienie jako sposób przedstawienia bohaterów, • wykorzystując podane propozycje, odtwarza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia cel zastosowania uosobienia, • odtwarza mechanizmy powstawania plotki, • wyodrębnia rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika uniwersalizm utworu, • wyjaśnia, na czym polegają negatywne skutki

	<ul style="list-style-type: none"> • przegląda gazetę lub internetowy serwis informacyjny w poszukiwaniu tekstów informacyjnych 	<p>etapy powstawania plotki,</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę wiadomości zamieszczonych w prasie lub internetowych serwisach informacyjnych 	<p>informacji, uzupełnia schemat</p>	<p>plotki, podaje przykłady,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w tekstach informacyjnych oddziela fakty od opinii i komentarzy
<p>Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu</i>, Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, czym wyraża się postawa prometejska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską
<p>Jan Twardowski <i>Nie rozdziela</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, • tytułuje kolejne strofy wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, • wskazuje słowa-klucze w tekście, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia motyw pasyjny na obrazie, • tworzy mapę skojarzeń wokół słów-kluczy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z motywem pasyjnym na obrazie, • wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne
<p>John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza elementy świata przedstawionego, • wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego podjęli się bohaterowie, 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko omawia elementy świata przedstawionego, • przedstawia bohaterów, wymienia zadania każdego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, • komentuje fragmenty opisujące przeżycia i 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, • komentuje i ocenia postępowanie bohaterów,

	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza etapy ich wędrówki, • redaguje zaproszenie według podanego wzoru 	<p>z nich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów (jak, gdzie, kiedy, po co, dlaczego?), • redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi 	<p>emocje bohaterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, • redaguje zaproszenie, prawidłowo stosuje formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, • redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę
<i>Nadstaw ucha – najciekawsze są okoliczności. Okoliczniki</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że okolicznik jest częścią zdania, wymienia pytania, na które odpowiada okolicznik 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że okolicznik jest określeniem czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażane okoliczniki 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje okoliczniki, celowo i funkcjonalnie stosuje wszystkie rodzaje okolicznika w swych wypowiedziach
<i>Biblia Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście, • wymienia postacie, • wie, że tekst jest przypowieścią, • zna dwa znaczenia pojęcia <i>samarytanin</i> (<i>Samarytanin</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto i w jakich okolicznościach opowiada o wydarzeniach, • przedstawia postępowanie i zachowanie bohaterów, • wyjaśnia, czym cechuje się przypowieść, • wyjaśnia, czym cechuje się postawa samarytańska 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje przebieg wydarzeń, • wyjaśnia motywy postępowania i zachowania bohaterów, • wskazuje w tekście cechy przypowieści, • podaje przykłady postawy samarytańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega symboliczne znaczenie wydarzeń, • komentuje i ocenia postępowanie i zachowanie bohaterów, • formułuje pouczenia wynikające z przypowieści, • określa znaczenie postawy samarytańskiej we współczesnym świecie
<i>Anna Dymna, Wojciech Szczawiński Warto mimo wszystko (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, • wyjaśnia istotę wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie nazwy fundacji „Mimo wszystko”, • projektuje plakat lub plaketkę zachęcającą do wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, • wymyśla hasło propagujące wolontariat 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, • przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu
<i>Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w zdaniu związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawny wykres zdania

		orzeczenia	określane i określające	
Adam Mickiewicz <i>Dziady cz. II</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy żył i tworzył A. Mickiewicz, • określa czas, miejsce i uczestników ceremonii dziadów, • wie, co to jest motto, • wymienia postacie duchów, • odróżnia akt od sceny dramatu, • wymienia głównych twórców przedstawienia teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika przedstawia podstawowe fakty z biografii A. Mickiewicza, • wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel, • objaśnia sens motto, • odtwarza historię poszczególnych zjaw, • wyjaśnia, czym jest scena jako część kompozycyjna dramatu, • wymienia wszystkich twórców przedstawienia teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie uzupełnia fakty biograficzne dotyczące życia i twórczości A. Mickiewicza, • porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie, • przypomina za co i jaką karę ponosi każda zjaw, • wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, • wymienia zadania poszczególnych twórców przedstawienia teatralnego, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wieszcz</i>, krótko uzasadnia, dlaczego można obdarzyć tym mianem A. Mickiewicza, • przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, • odtwarza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości, wynikające z kolejnych przestróg, • określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, • wymienia tworzywa sztuki teatralnej, łączy z nimi poszczególnych twórców przedstawienia teatralnego
Dorota Terakowska <i>Tam gdzie spadają Anioły</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje fragmenty tekstu opisujące zachowanie, sposób mówienia bohaterek • redaguje i poprawnie zapisuje graficznie dialogi bohaterek 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na podstawie tekstu zachowanie, sposób mówienia bohaterek, • redaguje wskazówki dotyczące wyglądu, zachowania uczestników dialogu 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje zachowanie, sposób mówienia bohaterek w formie tekstu pobocznego, • redaguje wskazówki opisujące scenerię, w której toczy się dialog 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, czego można dowiedzieć się o bohaterkach na podstawie ich zachowania, sposobu mówienia, • redaguje fragment scenariusza teatralnego
Jan Kochanowski <i>Fraszki</i> (wybór), Jan Szaudynger	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat kilku wybranych fraszek, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat wszystkich podanych 	<ul style="list-style-type: none"> • grupuje fraszki według wybranej przez siebie 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, co może być tematem fraszki jako

<i>Fraszki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich 	<p>fraszek,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia grę słów we wskazanych fraszkach, wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych 	<p>zasady,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki 	<p>gatunku literackiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje ironię jako źródło humoru we fraszce, wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanych przykładach, próbuje samodzielnie zredagować fraszkę, zachowując reguły gatunku
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyrazy i ich formy pozwalające wskazać osobę mówiącą w wierszu, wyczuwa regularność rytmu utworu, podaje przykłady przenośni, redaguje podziękowanie według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą, wskazuje rymy, wiąże ich układ z rytmem wiersza, wskazuje wszystkie przenośnie zastosowane w tekście, samodzielnie redaguje podziękowanie o charakterze oficjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> próbuje określić, kim może być osoba mówiąca, omawia budowę i układ wersów, wiąże swe spostrzeżenia z rytmem wiersza, wyjaśnia znaczenie wybranej przenośni, redaguje podziękowanie o charakterze osobistym, 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawę życiową osoby mówiącej, wskazuje i omawia wszystkie elementy rytmizujące wiersz, interpretuje znaczenia wynikające z metaforyki utworu, redaguje rozwinięte podziękowanie, zachowując wszystkie cechy tej formy wypowiedzi
Małgorzata Musierowicz <i>Czarna polewka</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z tekstu określenia dotyczące wyglądu, usposobienia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> do wypisanych przykładów dobiera wyrazy o przeciwnym znaczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> do wypisanych przykładów dobiera wyrażenia bliskoznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z tekstu zwroty o przenośnym znaczeniu, podaje ich dosłowne znaczenie
<i>Uśmiech fortuny i kaprysy losu</i> . Synonimy, antonimy, związki frazeologiczne	<ul style="list-style-type: none"> korzystając ze słownika, dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie dobiera synonimy i antonimy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach frazeologizmy, podaje ich dosłowne znaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje celowo w wypowiedziach synonimy, antonimy, rozumie znaczenia związków

				frazeologicznych
Sławomir Mrożek <i>Śpiąca królewna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście wydarzenia typowe dla baśni • wyodrębnia wypowiedzi narratora i wypowiedzi bohaterów • odtwarza treść opowiadania własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wydarzenia niezgodne z konwencją baśniową • określa temat wypowiedzi bohaterów • proponuje zarys dalszego ciągu wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postaci, wskazuje cechy nietypowe dla bohaterów baśniowych, • charakteryzuje styl wypowiedzi narratora, • proponuje dalszy ciąg opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób nawiązania w opowiadaniu do konwencji baśniowej, • komentuje język utworu, wskazuje jego cechy, • proponuje dalszy ciąg opowiadania z zachowaniem konwencji zastosowanej przez autora
Marc Chagall <i>Spacer</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, • rozróżnia plany obrazu, • proponuje inny tytuł obrazu, odzwierciedlający jego wymowę 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy realistyczne warstwy przedstawieniowej obrazu, • wymienia składniki poszczególnych planów obrazu, • próbuje sformułować własną krótką ocenę dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy nadrealistyczne, magiczne, • dostrzega deformację elementów przedstawionych na poszczególnych planach, • wydobywa symboliczne znaczenia z warstwy przedstawieniowej obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposoby łączenia wszystkich elementów na obrazie, • wskazuje i nazywa niekonwencjonalne sposoby malarskiego przedstawienia świata, • uogólnia artystyczne przesłanie dzieła

KRYTERIA OGÓLNE

SPRAWNOŚCI	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
SŁUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> • słuca uważnie wypowiedzi nauczyciela i kolegów, • odtwarza podstawową treść cudzej wypowiedzi, • rozumie treść pytań i poleceń 	<ul style="list-style-type: none"> • słuca uważnie całości wypowiedzi nauczyciela i kolegów, • odtwarza pełną treść cudzej wypowiedzi, • odtwarza własnymi słowami treść pytań i poleceń 	<ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje do cudzych wypowiedzi we własnej pracy, • selekcjonuje informacje z wysłuchanej wypowiedzi, • potrafi wyjaśnić sens pytań i poleceń 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje twórczo cudze wypowiedzi, • notuje informacje i główne myśli cudzej wypowiedzi, • rozpoznaje intencje zawarte w pytaniach i poleceniach
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się na podany temat, • przestrzega poprawności gramatycznej, prawidłowo wymawia wyrazy, • przedstawia się w kilku zdaniach, • opowiada własnymi słowami wybrane wydarzenie z fabuły utworu epickiego, • krótko przedstawia sytuację zobrażoną w utworze lirycznym, • odtwarza wybrane wydarzenie akcji dramatu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na podany temat, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi • unika powtórzeń wyrazów, stara się prawidłowo je wymawiać i akcentować, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, • opowiada własnymi słowami fabułę krótkiego utworu epickiego, • opowiada własnymi słowami sytuację liryczną 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje treść swojej wypowiedzi, świadomie ją komponuje, • stosuje urozmaicone słownictwo, • stara się przestrzegać zasad poprawnej wymowy i akcentowania, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosuje odpowiednie słownictwo, • opowiada fabułę utworu kilkuwaktowego, • opowiada i dookreśla sytuację liryczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi, • stosuje funkcjonalnie różnorodne środki językowe, • bezbłędnie wymawia i akcentuje wyrazy, • tworzy wypowiedź o charakterze autoprezentacji, • opowiada fabułę utworu, świadomie wykorzystuje tempo

	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia bohatera utworu, prezentuje jego wygląd, • nazywa uczucia bohaterów literackich, • nazywa wartości przedstawiane w tekście, • przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia, • odtwarza zawartość treściową definicji, • formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu, • płynnie wygłasza tekst z pamięci 	<p>zobrazowaną w wierszu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • odtwarza główne wydarzenia, akcję dramatu, • wstępnie charakteryzuje bohatera utworu, • nazywa i krótko przedstawia uczucia bohaterów literackich, • krótko wypowiada się na temat wartości przedstawianych w tekście, • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów, • przedstawia znaczenie terminów i pojęć, wykorzystując podane definicje, • formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, • płynnie recytuje tekst, przestrzega intonacji zdaniowej 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza akcję dramatu, • charakteryzuje i krótko ocenia bohatera utworu, • wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohaterów literackich, • omawia wartości przedstawiane w tekście, • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego, • wyjaśnia samodzielnie znaczenie terminów i pojęć, • formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu, • płynnie recytuje tekst, dobiera odpowiednie tempo, intonację 	<p>mówienia, intonację,</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje sytuację liryczną, • opowiada akcję dramatu, eksponuje głosowo punkt kulminacyjny, • charakteryzuje i ocenia bohatera utworu, przedstawia i komentuje motyw jego postępowania, • określa uczucia i przeżycia bohaterów, uzasadnia swą wypowiedź odwołaniami do tekstu, • prezentuje własne stanowisko wobec wartości przedstawianych w tekście, • posługuje się wszystkimi rodzajami argumentów w dyskusji na różne tematy, • swobodnie posługuje się w wypowiedziach terminami i pojęciami, • formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, • interpretuje głosowo
--	---	--	--	--

				utwór
CZYTANIE. ODBIÓR TEKSTÓW LITERACKICH I INNYCH TEKSTÓW KULTURY	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, • wydobywa z tekstu wskazane informacje, • odtwarza elementy świata przedstawionego w tekście, • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata w utworze lirycznym, • wydobywa z tekstu informacje pozwalające określić sytuację liryczną, • wie, że język utworu lirycznego cechuje się obecnością różnych środków poetyckich, • odróżnia lirykę od innych rodzajów literackich, • kojarzy pieśń, fraszkę z liryką jako rodzajem literackim, • zna balladę jako gatunek, • odróżnia narratora od autora utworu, • rozróżnia pojęcia: <i>wątek</i>, <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, • odróżnia epikę od innych rodzajów 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, uwzględnia znaki interpunkcyjne, • samodzielnie wydobywa z tekstu najważniejsze informacje, • odczytuje tekst na poziomie dosłownym, • nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi lirycznej, • przedstawia sytuację liryczną, • rozpoznaje i nazywa podstawowe środki poetyckie, • wymienia podstawowe cechy liryki jako rodzaju literackiego, • wymienia główne cechy gatunkowe fraszki, • wie, że ballada ma cechy różnych rodzajów literackich, • rozpoznaje narratora w tekście, • szereguje wydarzenia wątku, • wymienia podstawowe cechy epiki jako rodzaju literackiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, dobiera odpowiednie tempo i intonację, • wydobywa i porządkuje istotne informacje, • odczytuje naddane znaczenia tekstu, • określa relacje między nadawcą i adresatem w utworze lirycznym, • wyodrębnia obrazy poetyckie, • określa funkcję różnych środków poetyckich, • wyjaśnia, czym cechują się utwory liryczne, • wyjaśnia, czym jest fraszka, • wskazuje w balladzie cechy różnych rodzajów literackich, • wyjaśnia rolę narratora w tekście, • wyodrębnia etapy akcji utworu, • wyjaśnia, czym cechują się utwory epickie, • wyjaśnia, czym cechuje się powieść, opowiadanie, • wskazuje brak narratora 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst, uwzględnia jego organizację rytmiczną, • twórczo wykorzystuje informacje z tekstu we własnej pracy, • odczytuje i komentuje naddane znaczenia tekstu, • charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, • charakteryzuje adresata wypowiedzi lirycznej, • opisuje i komentuje obrazy poetyckie, • formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków poetyckich, • uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, • wykorzystuje wiedzę o przynależności gatunkowej utworu lirycznego do interpretacji tekstu, • wyjaśnia, czym cechuje się ballada jako gatunek literacki, • określa narratora i narrację utworu, • komentuje przebieg

	<p>literackich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kojarzy powieść i opowiadanie z epiką jako rodzajem literackim, • odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, • odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, • odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości, • rozpoznaje w tekstach podstawowe motywy literackie, • zna podstawowe słowniki, • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne cechy powieści i opowiadania, • rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, • rozpoznaje elementy realistyczne i fantastyczne, • dostrzega ciągłość podstawowych motywów literackich, • wyszukuje w odpowiednich słownikach wskazane informacje, • komentuje warstwę przedstawieniową obrazu 	<p>i cechy budowy jako ważne wyróżniki rodzajowe dramatu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekstach ironię, • zestawia teksty, w których występuje ten sam motyw literacki, • samodzielnie korzysta z odpowiednich słowników, • rozpoznaje na obrazie znaczenia naddane, • wskazuje elementy symboliczne 	<p>akcji utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje budowę fabuły, • uzasadnia, dlaczego utwór należy do epiki, • rozpoznaje różne rodzaje powieści, • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, • wyjaśnia rolę i funkcję ironii, • porównuje i komentuje sposób wykorzystania tego samego motywu literackiego w różnych tekstach, • posługuje się informacjami zaczerpniętymi ze słowników, • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne związki wyrazowe, • buduje logiczne zdania, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawnościowymi, • redaguje według podanego wzoru użytkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawnie zdania rozwinięte i złożone, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, • redaguje samodzielnie użytkowe formy 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy logicznie zdania, • pisze tekst przejrzysty kompozycyjnie, • stosuje akapity, • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo, środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje funkcjonalnie bogate słownictwo, • tworzy tekst bez błędów, przejrzysty kompozycyjnie, • dba o estetykę zapisu, • redaguje użytkowe formy wypowiedzi

	<p>formy wypowiedzi: streszczenie, ogłoszenie, list, dedykację, życzenia, instrukcję, notatkę, gratulację, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru: opis postaci, miejsca, przedmiotu, • przy niewielkiej pomocy redaguje opowiadanie, nadaje mu tytuł, • redaguje według podanego wzoru charakterystykę postaci 	<p>wypowiedzi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowuje podstawowe cechy każdej z form wypowiedzi, • redaguje samodzielnie opis postaci, miejsca, przedmiotu, • redaguje samodzielnie opowiadanie, wprowadza dialogi, • redaguje samodzielnie charakterystykę postaci 	<p>podkreślając intencję wypowiedzi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje rozwinięty opis postaci, miejsca, przedmiotu, • redaguje opowiadanie zawierające dialogi i opisy, • redaguje charakterystykę postaci, stosuje bogate słownictwo nazywające cechy 	<p>zgodnie z wszystkimi cechami kompozycyjnymi i językowymi danej formy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje opis postaci, miejsca, przedmiotu, stosuje bogate słownictwo nazywające i określające cechy wyglądu, stosuje porównania, • redaguje twórcze opowiadanie zakończone puentą, • redaguje charakterystykę postaci, uzasadnia podane cechy, przedstawia ocenę postaci
--	---	---	--	--

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Jego praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe i naukowe. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.